

PLA D'ACTUACIÓ DEL PARC DE MONTJUÏC

SEGONA SESSIÓ DEL GRUP D'ECOLOGIA URBANA – OPERADORS

27/06/18

SEGONA SESSIÓ DEL GRUP D'ECOLOGIA URBANA – OPERADORS

Seu del Districte de Sants-Montjuïc, Carrer de la Creu Coberta, 104-106, Barcelona

27/06/18

Assistents

Ana Menéndez (Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona), Laia Colet (Associació de Veïns i Veïnes de la Satalia), Francesc Bonada (Port de Barcelona), Jordi Falgueras (Club Arc Montjuïc – Camp Municipal de Tir amb Arc del Castell de Montjuïc)

Xavier Martín (*Responsable del Parc de la Muntanya de Montjuïc*)

Hungria Panadero, Josep Mañé (*Fundació Ferrer i Guàrdia*)

Lourdes Carreras (*Parcs i Jardins de BCN*)

Àurea Plumed (*Neteja i Gestió de Residus*)

1. Funcionament de la sessió

Amb aquesta taula de debat s'inicia la segona ronda de trobades participatives amb els membres del Consell de la Muntanya de Montjuïc. Si bé durant la primera reunió es va fer un breu resum de la Modificació del PGM 2014 i de les principals dades estadístiques recollides, en aquesta segona sessió s'ha volgut fer un exercici comparatiu entre les principals aportacions realitzades durant la fase tècnica del procés i la dels membres del Consell. Amb aquesta metodologia s'han volgut treballar tres elements fonamentals: **1)** Grau d'acord / compatibilitat entre les propostes tècniques i les realitzades pels membres del Consell **2)** Visualització i posada en comú dels debats / propostes que s'han treballat en la fase tècnica però no s'han tractat durant la primera reunió d'Ecologia Urbana amb membres del Consell **3)** Plantejar propostes més concretes sobre determinades qüestions, sobretot aquelles que generen més debat i/o controvèrsia.

Així doncs, al principi d'aquesta sessió s'ha presentat un quadre comparatiu de les aportacions realitzades durant la fase interna i la de membres del Consell. En aquest quadre s'han assenyalat els punts susceptibles de generar més debat, per tal d'orientar el debat, si bé s'ha deixat també la possibilitat de comentar qualsevol de les aportacions recollides a la taula.

Per altra banda, com hem mencionat, també s'ha incorporat un recull de plantejaments i propostes exposades al llarg de la fase tècnica, però que no es treballaren durant la primera sessió amb membres del Consell, amb la finalitat d'impulsar el debat sobre aquests aspectes.

Finalment, s'ha recollit en una tercera taula un seguit d'aportacions exposades pels membres del Consell durant la primera sessió, que no van ser debatuts al llarg de la fase tècnica.

2. Principals aportacions recollides

A continuació, presentem la taula-resum on es poden observar l'evolució / complementació de les propostes realitzades. En una primera columna, trobem les propostes que es van dur a terme durant la fase de participació interna del procés (tècnics i professionals municipals). En la segona columna hi podem trobar les aportacions recollides en la primera sessió amb membres del Consell. Aquestes s'han procurat enquadrar per temes amb les de la primera columna. En alguns casos, existeix un encaix entre la proposta tècnica i la realitzada pels membres del Consell. En altres, però, hi ha elements que són susceptibles de debat, un debat generat en la present sessió i que recollim a la tercera columna del quadre.

En el cas de la segona taula, s'ha fet un recull d'aquells temes que es varen tractar durant la fase tècnica i que no han estat tractats durant la primera sessió amb els membres del Consell. En la segona columna d'aquesta taula es recullen les idees que s'han aportat durant aquesta segona sessió.

La tercera taula recull aquelles aportacions dels operadors i membres del Consell que no van ser tractades durant la fase tècnica. En aquest cas, no s'ha generat debat entorn a aquesta tercera taula, donat que són propostes plantejades pels mateixos membres d'aquesta taula.

Taula 1. Taula comparativa propostes fase tècnica – propostes fase membres del Consell

Proposta fase tècnica	Proposta 1a sessió membres del Consell	Aportacions 2a sessió membres del Consell
Redactar un protocol per a la protecció de flora, fauna i geologia.	La zona del camí forestal que va del Camp de Futbol de la Satalia a l'Escola del Bosc, passant per la guingueta del 'Marcelino', es considera un punt negre, pel que fa a falta de manteniment i acumulació de brutícia.	Actuació concreta. Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.
	Hi ha d'haver un manteniment regular de l'espai verd, amb recursos suficients per a dur-lo a terme. Els jardins històrics estan generalment ben cuidats, però a la resta d'espais lliures i zones verdes hi ha mancances de manteniment.	Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.

	Es realitzen tres podes a l'any. Aquestes podes, segons la percepció d'algunes persones, són molt agressives. Per altra banda, existeix també la percepció que les actuacions de poda en alguns casos són realitzades per persones que no compten amb una formació adequada. Al voltant del barri de la Satalia es realitzen actuacions de manteniment dels espais verds molt dràstiques, segons l'opinió d'algunes dels assistents.	<i>Punt de debat. Hi ha consens davant aquesta percepció? Més enllà de casos concrets, es tracta d'una pràctica generalitzada?</i> Des de Parcs i Jardins s'explica que totes les actuacions que es realitzen a la muntanya estan justificades, però sí que és cert que hi pot haver una percepció diferent per part dels veïns o usuaris del Parc. Potser caldria una millora de la comunicació i informació entre Ajuntament i veïns. Es fa un desbrossament a l'any. Es té especial cura amb els voltants del barri de la Satalia, doncs és espai natural. S'acostuma a desbrossar quan les plantes s'assequen, no es realitzen actuacions contundents. A banda d'aquest desbrossament anual del conjunt del Parc, diverses vegades a l'any sí que es realitzen diverses vegades a l'any tasques de desbrossament de camins i zones d'accés. A les zones de jardins es fan actuacions diferents, ja que s'ha de tenir una cura especial per a mantenir el valor patrimonial d'aquests. Pel que fa a la formació de les persones que realitzen aquestes tasques de manteniment, des de Parcs i Jardins es menciona que totes compten amb una formació adequada. Des del punt de vista veïnal, es considera que hi ha una manca de recursos destinats al manteniment i neteja del Parc. Es considera que les podes, a la pràctica, no es realitzen seguint els protocols establerts. En general, hi ha acord en què existeixen mancances en el traspàs de la informació entre l'administració i el veïnat. No es fa un traspàs efectiu de quan es faran els desbrossaments ni quins són els criteris tècnics d'aquests. Pot ser que un

		major coneixement d'aquests aspectes contribueixi a millorar la percepció sobre les tasques que es realitzen al Parc. Es menciona la necessitat de fer desbrossament selectiu per a habilitar alguns camins que poden ser d'ús habitual. Es proposa obrir un camí al Passeig de l'Exposició, per exemple.
	Han estat talats arbres en algunes zones de la muntanya, com al camí que passa pel 'Marcelino'. En aquest sentit, algunes persones creuen que determinades actuacions, com la de talar arbres i posar-hi sal perquè no rebrotin, no són adequades ni respectuoses amb el patrimoni natural.	<i>Punt de debat. Hi ha consens davant aquesta percepció? Més enllà de casos concrets, es tracta d'una pràctica generalitzada?</i> En aquest cas, únicament es van talar uns arbres d'una espècie potencialment invasora amb la finalitat que no es propaguessin pel Parc. Per altra banda, la tala d'aquests arbres va ser un requeriment dels bombers, ja que estaven tirant a terra la paret d'un veí. Es va posar sal a les soques per evitar que rebrotessin donades aquestes circumstàncies, però aquesta va ser una mesura aplicada en aquest cas puntual, no és una pràctica recurrent en les tasques de manteniment del parc.
	En termes generals, cal obrir el debat sobre si el manteniment i de les zones verdes és l'adequat: el penya-segat no compta amb una cura adequada, segons algunes intervencions. El gran nombre i l'extensió de les zones enjardinades fa que sigui difícil realitzar un manteniment suficient i adequat, es considera que aquesta mancança es deu a la falta de recursos.	<i>Punt de debat. Hi ha consens davant aquesta percepció? Quin seria el model adequat de manteniment de les zones verdes?</i> S'explica que en el cas de l'Espai Natural del Parc no es realitzen tasques de manteniment, precisament per mantenir el caràcter natural d'aquesta zona.
	Cal tenir cura de les colònies de gats de la muntanya, tenir en compte el benestar dels animals implica també cuidar el medi on aquests es troben, per tant reverteix en un benefici per l'entorn.	Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.

	Altres intervencions apunten que Montjuïc és una zona totalment desnaturalitzada, on hi ha moltes espècies vegetals invasores, en molts casos a causa de la dispersió de llavors per part dels ocells. Es destaca que l'únic interès natural de la muntanya es troba en algunes zones molt concretes, com poden ser el penya-segat, el fossar de les moreres, etc. La resta de vegetació és cultivada. Montjuïc compta amb unes 3.500 espècies diferents de plantes, molt pocs indrets d'Europa compten amb una diversitat similar, però la majoria d'aquestes plantes han estat cultivades, no són naturals de la zona. Amb tot, aquesta gran diversitat d'espècies (malgrat no ser autòctones) pot ser considerada d'interès en termes d'estudi.	Reflexió. Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.
	Es proposa fer una guia de fauna i flora de la muntanya.	Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.
	S'estan impulsant alguns projectes de recuperació del patrimoni natural. Es menciona la recuperació d'un estany pròxim al Jardí Botànic.	Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.
	Al llarg de l'últim segle, la muntanya ha esdevingut un dels principals punts de concentració d'activitats i equipaments culturals del país. Aquesta activitat ha de conviure amb les funcions de parc i d'espai natural, però el manteniment o increment de la vegetació no ha d'anar en detriment d'aquest vessant cultural.	<i>Punt de debat. Com compaginem l'activitat cultural de la muntanya amb les zones verdes i la protecció de l'entorn?</i> Unes dècades enrere no hi havia aquest volum de turisme, i es podia mantenir l'equilibri entre l'activitat del parc i l'activitat turística. Actualment es considera que es fan massa activitats al parc, algunes de les quals no són compatibles amb el manteniment de l'espai verd. Es percep la necessitat de regular aquesta activitat, fent especial èmfasi en les més agressives per l'entorn. Aquesta és la línia de treball que des de l'Ajuntament s'està impulsant. El Brunch in The Park és un exemple d'aquestes activitats que es consideren inadequades per a Montjuïc, per

Pla d'Actuació del Parc de Montjuïc

		problemes de convivència, però també per ser poc respectuosa amb l'entorn. Altres poden ser les batucades no autoritzades, els tours turístics, etc. Això no vol dir que s'hagin d'eliminar les festes i celebracions de la muntanya, per exemple, però cal regular.
Promoure mesures de protecció de la geologia de la muntanya i control del risc d'esllavissades. Estudi de punts febles i previsió d'actuació en zones de risc.	Hi ha un problema d'esllavissaments en algunes zones, com el penya-segat, la zona de la Foixarda, etc. De moment s'han realitzat actuacions de contenció i solucions temporals, però cal fer un estudi sobre aquesta problemàtica i cercar solucions permanents.	Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.
Millora de l'accessibilitat en l'espai públic: fer una auditoria dels recorreguts accessibles per a persones amb mobilitat reduïda i diversitat funcional, de cara a identificar deficiències i estratègies de millora.	Cal impulsar mesures per a millorar l'accessibilitat a la muntanya, també per aquelles persones amb mobilitat reduïda.	Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.
	Cal millorar l'accessibilitat al parc, però és necessari buscar el punt d'equilibri entre els elements mecànics d'accés (escales mecàniques o similars) i la conservació del parc com a zona verda.	Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.
Desenvolupar un Pla especial d'enllumenat per a la muntanya de Montjuïc que conjugui les necessitats de l'enllumenat per als vianants i cotxes amb la naturalització de la muntanya.	Quan hi ha vegetació que creix descontroladament o amb manca de manteniment, s'incrementa la sensació d'inseguretat, per exemple als camins per a vianants.	<i>Punt de debat. Quins elements de la via pública cal millorar per a incrementar la seguretat dels desplaçaments a la muntanya?</i> A la zona de l'Escola del Bosc es percep un problema de seguretat en els desplaçaments nocturns (camí de darrere les residències - zona poc il·luminada). En el cas del camí de Tres Pins, es menciona que les poques zones fosques compten amb rutes alternatives. No cal il·luminar tots els camins de la muntanya, cal preservar el caràcter de parc d'aquesta, però sí que és necessari habilitar algunes vies de pas de cara a facilitar els desplaçaments durant la nit.
		Es considera important potenciar el desenvolupament de camins per a vianants a la muntanya. Fer camins a peu es considera una iniciativa que requereix pocs diners i que pot esdevenir molt positiva (foment de la

Pla d'Actuació del Parc de Montjuïc

un estudi previ per uniformar la manera d'actuar en l'execució d'aquests recorreguts.	mobilitat a peu, recuperació d'itineraris històrics o naturals, necessària millora de la seguretat, etc.).	
Desenvolupar una diagnosi de l'oportunitat d'implantar la recollida selectiva a la muntanya de Montjuïc i implementar-la si s'escau.	Alguns equipaments, com el camp de tir amb arc, requereixen ajudes per a la gestió dels residus.	Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.
Establir una agenda prioritzada per la implantació de nous equipaments o reconversió d'equipaments existents . Julià de Capmany, Far de Montjuïc, Antic botànic, Estació intermitja del funicular.	S'ha enderrocant la pèrgola del costat del Caixa Fòrum. Es menciona que es farà un concurs de projectes per saber què cal fer en aquest terreny, però no se sap quan s'iniciarà el projecte.	Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.
	Es valora positivament el projecte d'enderroc del Pavelló d'Itàlia, però s'apunta que cal anar amb compte que aquest espai no es destini exclusivament a l'ús turístic.	Encaix entre la proposta tècnica i la dels membres del Consell.
	Fa temps que es parla del trasllat de la Foixarda, i això fa que es limitin les inversions que es fan en aquest equipament, si bé s'apunta que des de l'IBE se n'han fet, i algunes d'importants, com la instal·lació de gespa artificial. Però sí que hi ha una limitació en l'hora de fer inversions destinades a una remodelació integral de l'equipament, degut a la incertesa generada per l'afectació de l'equipament.	<i>Es demana la desafectació de l'equipament.</i> Des del veïnat es manifesta que l'activitat del Tir amb Arc es percep com a perfectament compatible amb l'activitat i l'entorn de la muntanya, ja que genera molt poc impacte i és una activitat atractiva. Es considera que és un espai ja naturalitzat. Altres activitats com el cinema a la fresca es perceben com a molt més agressives pel parc.

Taula 2. Propostes de la fase tècnica no treballades a la taula d'Ecologia Urbana dels membres del Consell

Propostes fase tècnica	Aportacions membres del Consell
Desenvolupar un pla especial d'elements arquitectònics i jardins a la muntanya que revisi i detalli les fitxes del Catàleg de patrimoni arquitectònic, inclogui noves propostes de catalogació i unifiqui altres fonts de dades municipals (catàleg d'art al carrer i escultures).	Sense comentaris sobre la proposta tècnica.
Millora de la continuïtat de l'espai públic (permeabilitat entre espais tancats).	Sense comentaris sobre la proposta tècnica.
Fer una auditoria dels elements d'urbanització existents (tanques, baranes, paviments, enllumenat...) i definició de criteris comuns en els projectes d'urbanització futurs i actuacions de renaturalització i deconstrucció.	Pel que fa als projectes d'urbanització, es menciona que en el cas de la Pèrgola que es va enderrocar, no hi ha actualment la concreció de cap projecte. La Fira de Barcelona descarta utilitzar aquest espai, ja que no és prou extens. Aquest espai està considerat com a zona d'equipaments. En el cas del Pavelló d'Itàlia, aquest es realitzà com a construcció temporal. L'espai on està ubicat es considera zona verda. Per la seva banda, el camí de la Font Trobada es considera també espai natural. És possible que en algun moment es realitzi alguna actuació de naturalització, però encara no està definida cap línia de treball. Es posa també sobre la taula el plantejament de reformulació del far de la muntanya, propietat del Port de Barcelona. Des del Port es menciona que hi ha predisposició per escoltar propostes de remodelació de l'equipament. Cal que aquesta remodelació respongui amb la categoria d'espai protegit d'aquella zona del parc. S'ha de buscar, per altra banda, una manera de facilitar l'accés al parc sense permetre l'increment del pas amb vehicle motoritzat.
Promoure els criteris de ciutat jugable als nous projectes a desenvolupar a la muntanya de Montjuïc, així com a actuacions de manteniment i millora d'espais existents.	Hi ha diversos espais al parc o a les zones limítrofs on es poden realitzar actuacions per a promoure els criteris de ciutat jugable. L'espai del 'Marcelino' es proposa com a una d'aquestes zones.

	S'assenyala que és necessari replantejar les actuacions de neteja en algunes zones, com a la zona de darrera de l'escola del Poble Sec o darrera el Camp de Futbol de la Satalia.
Promoure la visió de gènere en nous projectes a desenvolupar a la muntanya de Montjuïc, així com a actuacions de manteniment i millora d'espais existents.	Sense comentaris sobre la proposta tècnica.
Estudi de la necessitat d'equipar els usos de pícnic que actualment es fan a la muntanya. Creació de lavabos públics.	Es percep que actualment hi ha una activitat de pícnic incontrolada. Cal regulació. Hi ha diferència entre l'activitat de pícnic que realitzen els veïns amb la que realitzen els visitants. Per altra banda, a les zones de pícnic en general (Caseta del Migdia, Jardins Joan Brossa, Jardins Mossèn Cinto Verdaguer, etc.) es percep la necessitat de millorar la senyalització de les zones de pícnic, el mobiliari (taules i bancs), els lavabos, etc.
Elaboració de propostes d'eficiència energètica a Montjuïc.	Sense comentaris sobre la proposta tècnica.
Mapa del soroll.	S'explica que s'està actualitzant el mapa de soroll de la muntanya.
Aprofitament de recursos hídrics alternatius.	No hi ha prou aigua freàtica, i en determinades èpoques es necessita fer ús d'aigua potable. A més, algunes espècies no es poden regar amb aigua freàtica.
Fonts de beure: estudi de la ubicació de fonts de beure d'acord amb els recorreguts més transitats i les àrees més utilitzades, en relació amb els projectes de naturalització i deconstrucció previstos.	Sense comentaris sobre la proposta tècnica.
Fonts ornamentals: estudi i pla de manteniment i millora de fonts ornamentals, especialment en els àmbits de Maria Cristina i la font màgica.	Sense comentaris sobre la proposta tècnica.
Establir una agenda prioritzada dels projectes d'Ecologia Urbana previstos a la MPGM.	Cal treballar en aquesta priorització. És un dels reptes del Pla d'Actuació de Montjuïc.
Procés de racionalització de les instal·lacions de telecomunicacions a la muntanya.	Cal realitzar un estudi de les antenes de telecomunicacions de la muntanya. Actualment hi ha moltes antenes de telefonia privades al parc, i no se sap quines estan operatives i quines no. Hi ha també una antena d'ús militar al castell, que sembla que funciona, però no se sap exactament quin ús se'n fa. En general, es considera que cal racionalitzar el nombre d'antenes de la muntanya.

Ampliació de Zones d'Usos Compartits en franges horàries (nova zona a determinar a Montjuïc) / Carnet de tinença cívica i responsable d'animals. (Nova aportació)	A Montjuïc ja hi ha molts espais que actualment s'utilitzen amb aquesta finalitat de manera habitual. Es menciona que sobretot es fan servir molt les zones de jocs infantils per a portar el gos deslligat. Per exemple en el parc del Carrer Gessamí o a la Satalia. Es proposen alguns espais on es podria habilitar una Zona d'Usos Compartits: esplanada propera als Horts de la Font Trobada de la Satalia / La zona boscosa de sobre el cementiri, a prop del Camp Pau Negre / Jardí de la Primavera / zona de la muntanyeta a prop de l'Estadi Serrahima, pròxim al barri del Polvorí / antic camp de softball, al costat del nou Jardí Botànic, etc.

Taula 3. Propostes de la fase dels membres del Consell no treballades a la taula tècnica d'Ecologia Urbana

Propostes fase membres del Consell
Projecte d'horts urbans al parc. Aquest projecte ha de contemplar les tasques de manteniment, ja que en altres experiències s'ha donat que l'espai per a l'hort ha acabat sent utilitzat per a altres finalitats (barbacoes, trobades amb amics, etc.) i que el terreny s'ha anat degradant. Actualment existeix l'Hort de la Font Trobada, al barri de la Satalia, que pot esdevenir un referent per a futurs projectes similars.
Cal un pla de prevenció d'incendis específic per a la muntanya. Es posa sobre la taula que sobretot durant l'estiu hi ha un risc d'incendi que cal tenir en compte.
Si es vol impulsar la muntanya com a parc cal que aquest es desenvolupi pensant fonamentalment en els veïns i veïnes i les seves necessitats.
S'estan plantejant una diversificació i redistribució dels busos turístics (Ex.: proposta parada al Jardí Botànic), però es considera que cal actuar també per a regular l'activitat dels touroperadors.

Es detecten també activitats paral·leles als 'brunch' o pícnic amb música, que es duen a terme de manera extraoficial, i que generen problemes de convivència. Es demanen mesures per a restringir aquestes activitats.

És necessari compaginar l'activitat turística amb la zona verda i les funcions de parc.

Es detecta l'existència d'animals perillosos a la muntanya. Concretament, es parla de determinats gossos (i comportaments incívics dels propietaris). Caldria gestionar aquesta situació.

Document de treball